

NAPREJ

Glasiló Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Stane mesečno 7 din., celoletno 84 din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 50 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

K nezaslišanemu tuzlanskemu škandalu.

Rudarji v Kreki pri Tuzli so napovedali 20. decembra prošlega leta stavko, ker so se nahajali v nevzdržnem življenjskem položaju. Večina rudarjev je stanovala v državnih poslopih in da bi jih prisilili, da bi šli na delo, so jim odpovedale državne oblasti stanovanja. Toda, ker se delavci vkljub temu nasilju niso hoteli ukloniti, so poslali nad rudarje orožnike in policijo, da jih s silo privedejo na delo. Rudarji so se pred oboroženo močjo umaknili v bližnje vasi, kjer so jih kmetje gostoljubno sprejeli. Toda ker so jim orožniki tudi sem sledili in skušali urediti svojo namero, se je okoli 400 rudarjev in kmetov oborožilo s puškami, sekirami in krampi in drugim orodjem ter se postavilo v bran. Orožniki in dobrovoljci so nekaj rudarjev ujeli in z njimi nad vse nasilno postopali, vsled česar je prišlo do velikanskih izgrede, katerim je napravilo konec šele vojaštvo. Zanimivo je, da so imeli orožniki povelje, da aretirajo vse rudarje, ki niso iz Bosne. To pa so večinoma Slovenci. Sedaj se je začela pred dnevi razprava proti obtoženim rudarjem, za katere zahteva državni pravdnik smrtno kazen z obešenjem ali ustreljenjem, ker so po srbskem kazenskem zakoniku obtoženi hudodelstva proti domovini (!) upora in nasilja.

Razpravi je prisostvovalo veliko število občinstva, ki je napolnilo do zadnjega kotička galerijo in dvorano in vzklikalo obtoženim rudarjem, da so popolnoma pravilno postopali, tako, da pričakujejo, da bodo prepovedali občinstvu pri nadaljnjih razpravah dostop v sodno dvorano, zlasti pa še, ker je vzklikalo sodnikom fej-klice. Ko so pripeljali v dvorano Slovenca Karla Železnika, je pričela med občinstvom njegova hčerka tako jokati in prositi za svojega očeta, da je vsem srca rezalo in so se vsi mrzlično tresli. Obtoženi Karel Železnik, ki ga dolži obtožnica, da je bil kolovodja, je poudarjal, da vidi v celem dogodku samo borbo delavstva za svoje pravice in da je trditev, da so se vzdignili proti državi, iz trte zvita in naravnost smešna. Dejstvo, da je socialist že od rane mladosti prav nič ne izpreminja dogodka ali takozvane pobune, kakor pravi obtožnica. Velika krivica je, ker ne sedi na zatožni klopi okrožni načelnik Grudič, ki ga dolžijo kot resničnega krivca izgrede, ki so se odigrali, ko je poslal okrožni načelnik nad rudarje žandarje in policijo in to na sam Božič, ko so oznanjali zvonovi mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje. Kje na svetu se gode take nezaslišane lopovščine, da se pošlje nad rudarje vojaštvo, ker nočejo delati in hočejo imeti povišane plače, ker žive s prejšnjimi plačami slabše od živali, ki imajo vedno polne jaslje? Obtoženi Ivan Bračun je izjavil, da sploh ne razume obtožnice. Velika sreča je bila, da so razlučeni rudarji

usmrtili samo enega orožnika, ki pa so ga odpeljali po njihovem posredovanju v bolnico, čeprav ga je hotela masa seljakov in rudarjev linčati. Franjo Marič pa je povedal, da so ga silili v preiskovalnem zaporu, da ga bodo takoj izpustili iz zapora, kakor hitro izpove kaj obtežilnega o soobtožencih, posebno pa o Karlu Železniku in Ivanu Bračunu. Razprava se je nato prekinila in se danes nadaljuje. O njenem poteku bomo še poročali, kajti tako nečuvvenega škandala, ki kaže mero-dajne faktorje naravnosti v bengalični luči, sploh še nismo doživeli. Tudi nismo še nikdar tako živo občutili, da smatrajo delavce za navadne igračke, s katerimi se lahko počne, kar se hoče. Pojmi o hudodelstvu proti domovini pa so danes postali že tako zmešani, da se resno bojimo, da nas vsak hip postavijo na morišče, kakor hitro bomo stopili svojemu bližnjemu na kurja očesa. Pa ni nobeno čudo, da uveljavljajo pri delavskem razredu tiste hude paragrafe, ker kapitalistična gospoda le predobro ve, da si sme privoščiti pri delavski nezavednosti in razcepljenosti take špase. Zato delavec in delavka ustanavljajte socialistične organizacije, pa si kličite v spomin, da je naša moč samo v zavednosti! Zakaj sodišča, policija in vojaštvo, vse je v službi kapitala. To je tako jasno, da bi moral razumeti vsak delavec, ker čuti to na sebi. V vsaki stavki dobe te izkušnje, toda jim ne koristijo — vsaj dosedaj še niso, to pa zaradi tega, ker gre večina delavstva po svoji stari poti brezbriznosti. Naš boj je težak, ker moramo najprej iztrebiti, ali vsaj omejiti nevednost, ki vlada med delavstvom in ga zaslužuje. Naš bi si dobro zapomnil vsak delavec, da je brez delavskega časopisa kakor vojak brez puške. (Pričakujemo, da ne bodo molčali naši poslanci v parlamentu o tuzlanskem škandalu, o katerem prinašajo meščanski časopisi samo uradna poročila, čeprav bi bilo pričakovati že iz človeškega stališča, da bi posvetili nesrečnim bosenskim rudarjem malo več pozornosti. Opomba uredn.)

Začasni pravilnik

G. R. S. J. kot edinstvene osrednje inštanice delavskega in nameščeniškega strokovnega gibanja v Jugoslaviji.

Državna konferenca zastopnikov delavskega in nameščeniškega strokovnega gibanja v Jugoslaviji dne 7. in 8. januarja 1922 v Belgradu zaključuje: da se vse obstoječe delavske in nameščeniške strokovne organizacije zedinijo v eno osrednjo inštanico strokovnega gibanja za vso Jugoslavijo, ki se imenuje:

Glavni radnički Savez Jugoslavije.

Do prvega glavnega zbora, ki sprejme stalna pravila, bo G. R. S. J. deloval po sledečem začasnem pravilniku:

Čl. 1. Glavni radnički savez Jugoslavije je najvišje torišče vsega strokovnega

gibanja v Jugoslaviji. Sedež njegove uprave je v Belgradu.

Čl. 2. Delokrog G. R. S. J. in njemu priključenih stročnih delavskih ter nameščeniških strokovnih organizacij obsega vse ozemlje kraljevine SHS.

Čl. 3. Člani G. R. S. J. ne morejo biti poedinci, temveč le osredotočene industrijske in stročne strokovne organizacije delavcev in nameščencev.

Čl. 4. G. R. S. J. in njemu priključene strokovne organizacije stoje načeloma na sledečih temeljih:

a) razrednega boja; b) popolne svobode od oblasti vseh političnih strank.

Čl. 5. Stoječ na načelih, izraženih v členu 3. tega pravilnika, bo izvajal G. R. S. J. nalogo:

a) da obnovi, pozakoni ter okrepi delavske strokovne organizacije po vsji državi. V to svrhu bo vodil najizvalnejšo agitacijo z živo besedo kakor tudi s tiskom;

b) da bo vodil strokovne razredne akcije večjega obsega in da pomore svojim organizacijam pri izvajanju njihovih akcij za obvarovanje gospodarskih pridov svojih članov;

c) da ustanovi osrednji strokovni sklad, iz katerega bo gnotno podpiral vse stavke, ki jih izvrševalni odbor odobri in ki se izkažejo kot pomoči potrebni;

d) da pripomore zedinjenje pokrajinskih delavskih strokovnih organizacij v osrednje Saveze za vso državo;

e) da pred državnimi oblastmi zastopa svoje organizacije in nudi moralno ter pravno pomoč članom svojih organizacij;

f) da vse delavsko strokovno gibanje v Jugoslaviji zastopa v Strokovni internacionali v Amsterdamu in pomore svojim Saveznim organizacijam pri sklepanju njihovih mednarodnih zvez;

g) da neposredno in preko svojih Tajništev obdržuje zveze z vsemi delavskimi zbornicami v državi;

h) da v sedežih delavskih zbornic in po drugih krajih, kjer bo potrebno, osnuje in vzdržuje tajništva, za katerih posle izdelava izvrševalni odbor poseben pravilnik;

i) da radi čvrstega edinstva in hitrejše okrepite strokovnega gibanja po vseh krajih, kjer je več pododborov raznih strok, osnuje in moralno ter gnotno podpira Krajevne medstrokovne odbore (kartele), za katerih delovanje predpiše izvrševalni odbor poseben pravilnik; in

j) da izvršuje tudi vse druge posle, ki so v zaščito pridov delavskega razreda in se pojavljajo iz boja med delom ter kapitalom.

Čl. 6. Za izvrševanje nalog iz čl. 5. tega pravilnika se izbere uprava 15ih oseb, od katerih mora biti 6 oseb iz Belgrada, ki sestavljajo izvrševalni odbor. Ostalih 9 članov se izbere iz zastopnikov močnejših Saveznih organizacij, tako da bodo vse pokrajine zastopane.

Za nadzorovanje Saveznih financ se izbere poleg uprave finančno nadzorstvo 3 članov, katerih sedež je v Belgradu.

Delokrog izvrševalnega odbora se odredi s sklepom plenarne seje Savezne uprave.

Cl. 7. Za večja vprašanja, pri katerih je potrebno soglasje vsega strokovnega gibanja, bo uprava G. R. S. J. obdržavala od časa do časa Savezne svete. Na seje Saveznega sveta se bo poleg članov uprave in finančnega nadzorstva G. R. S. J. pozval tudi po en zastopnik uprave vseh Saveznih osrednjih strokovnih organizacij.

(Konec jutri.)

Politične vesti.

Na Francoskem je izbruhnila vladna kriza. Sestavo nove vlade so izročili reakcionarju med reakcionarji Poincaréju, ki se mu pa dozdej ni posrečilo sestaviti nove vlade. Njegov zopetni nastop na vodilnem mestu pa bi pomenil poslabšanje sedanjega itak slabega položaja. Listi že govore o tem, da je konferenca v Cannesu končala svojo nalogo, ker vedo njeni udeleženci, da je vse njeno delo brezsmiselno, kakor hitro zavlada na Francoskem stari militaristični, reakcionarni in germanofobski kurz. Ker Poincaré pomeni militarizem, reakcijo in nadaljevanje sovražne politike proti Nemcem. To so pa med glavnimi stvarmi, ki so jih hoteli Angleži na konferenci odpraviti in so že skoro uspeli. Važne posledice bi imel tak žalosten konec canneske konference za Rusijo, ki so ji obljubljali mir, a bi se sedaj zopet morala boriti zoper francoske intrige. Važne posledice torej posredno tudi za nas, ki smo nekako izvoljena dežela za francoske agitacije zoper Rusijo. Nove težke razmere se nam obljubljalo, ko smo že mislili, da bo le šlo malo na bolje: obljubljala se nam nadaljevanje starih razmer!

Dnevne vesti.

»Jutru« ni po volji, da smo zadnjic prinesli razgovor Groge in Mihe o vprašanju, kaj naj bi bilo Jugoslaviji najbolj potrebno. Nam je vseeno, če gospodje ne marajo slišati sarkastične resnice, na pravičen način povedane, žal nam je samo to, da se poslužujejo v svoji polemiki čisto prostaških sredstev in potvorb pri navašanju tujih besedil. Gospodje okoli »Jutra« dobro veste, da stoji v zadnjem stavku našega razgovora »bodo« in ne »bomo«, kakor ste vi napravili. To inenujemo mi, gospodje, žurnalistična sleparstva, na katero se nam ne zdi vredno, še kaj več odgovarjati. Če vam ne gre tako, kakor smo rekli, pa nam dokažite drugo.

Mariborska »Straža« spada med neodvisne liste. Kakšni so te vrste listi, dobro vemo iz primerov à la »Večerni List«, »Jugoslavija«, »Delavske Novice« in »Delavskim Novicam« podobnih klerikalnih priveskov. Kar se tiče podtikovanja zveze med socializmom in vlado so menda ti »listi« na prvem mestu, a tako, da nosi mariborska »Straža« zvonec pred njimi. V uvodniku z dne 13. t. m. se je zaletela z neverjetno demagogijo v »Radničke Novice«, glavno glasilo naše stranke, ki jim očita vse mogoče zveze z vladno blagajno. »Straža« apelira s svojim člankom menda na ljudi s kravjimi možgani, toda rečemo ji, da še pri teh ne bo s svojo pristno klerikalno lažnjivostjo nič dosegla, ker je preveč očitna. Ljudem, kakor so okoli »Straže«, nam ne pade niti v glavo, da bi ponovili še enkrat dejstva,

kakor so in kakor smo jih ljudem njičlovega kalibra že tisočkrat dali v premišljevanje, a so že tisočkrat iz same hudobije in lažnjivosti, ki se jim je zajedla že v kri, prešli preko njih. Tem ljudem bomo bolj kot z besedami pokazali dejstva s svojim delom.

Vsako leto 49 litrov opojnih pijač izpije povprečno vsaka oseba v Sloveniji. Če odštejemo otroke, če priznamo, da žene manj pijejo, pride na vsakega odraslega moškega do 100 litrov na leto! — To so naše razmere! Poldrugo milijardo kron na leto po grlu! Pri tej draginji in pri tej bedi!... In mi bi tem pričečim pojavom nasproti ostali hladni?! Kdor ima še kaj srca za ljudstvo, zgani se! Drugo nedeljo, 22. januarja, bo veliko, celodnevno zborovanje in posvetovanje v »Unionu«, kako ustaviti povodenj pijančevanja in razuzdanosti med ljudstvom.

Velik sneg. Te dni je zapadel po raznih delih kraljevine velik sneg. V Črni gori leži mestoma do 3 m visoko. Promet je tam ustavljen. Tudi pri nas je začelo v nedeljo zjutraj mestni, in sicer tako silno, da je promet na nekaterih krajih čisto ustavljen, ali pa da je utrpel vsaj velike zamude. V Ljubljani je veliko škode, ker se je potrgalo mnogo brzozavnih žic.

Kurz o zdravljenju z neosalvarzanom je priredila bolniška blagajna za Slovenijo dne 6. t. m. svojim zdravnikom. Kurz se je s prijaznim dovoljenjem g. primarija dr. Gregoriča vršil na dermatološkem oddelku splošne bolnišnice, predaval pa je specialist dr. J. Demšar. Udeležilo se je kurza 27 blagajniških zdravnikov. Bolniškega materiala je bilo dovolj na razpolago, tako da ni bilo ne mogoče natančno razkazati tehniko intravenoznih injekcij, temveč da so imeli tudi mnogi zdravniki priliko, vaditi se v tem zdravljenju, ki se bo tako razširilo tudi po deželi. Kakor znano, je bila sifilis doslej ena najtrdo-vratnejših bolezni, ki je tudi v najugodnejših slučajih trajala 3—4 leta. Često pa je povzročala najtežja obolenja, oškodovala je potomstvo in pustila za seboj neozdravljive posledice na živčevju in možganih (Tabes dorsalis, Paralysis progressiva). Z neosalvarzanom pa smo v stanu sifilitična obolenja zanesljivo ozdraviti, da, to bolezen odpraviti abortivno, to je v najkrajšem času, če se bolnik čim prej po infekciji podvrže zdravljenju.

Državna posredovalnica za delo. Pri vseh podružnicah »Drž. posredov. za delo« v Ljubljani, Mariboru, Ptujju in Murški Soboti je iskalo v preteklem tednu od 1. januarja do 7. januarja 1922 dela 228 moških in 91 ženskih delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 248 moških in 55 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 123. — Dela iščejo: rudarji, vinič. družine, kovinarji, natakariji, natakariice, zidarji, tesarji, trgovski sotrudniki, prodajalke, dninarji, dninarice, pisarniške moči, šivilje, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd. — V delo se sprejmejo: rudarji, mizarji, gozd. delavci, kolarji, kleparji, dimnikarji, lončarji, čevljarji, elektromonterji, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

Ljubljana.

Ljubljanski trg. Mesni trg je z blagom slabo založen. Kakovost govejega mesa današnjim razmeram ni primerna. Goveje meso se plačuje po mesnicah 36 K zadnji del: na trgu prednji del 28 K, zadnji del 32 K. Večji promet inajo cenejše stojnice, ki prodajajo po 21 K prednji del in 29 K zadnji del. Prašičjega mesa primanjkuje: plačuje se karé 50 K kg, ostali deli 46 K

kilogram. Tefeče meso 36 K. Tefečine enako primanjkuje. Slanina zaostaja, ker ni kupcev, raditega silno ovira klanje prašičev in s tem deloma povzroča pomanjkanje prašičjega mesa. Ostali trg nudi sliko na minimum zmanjšanega prometa, ker ni nobenih zunanjih kupcev, pri domačem konsumentu pa je opazati vedno rastoče štedenje. Moke primanjkuje v Ljubljani občutno. Današnja cena je 22 K za štev. 0. Jajca se razprodajajo po 6 K komad. Glede mleka se je položaj nekoliko zboljšal. Stranke se naprošajo, naj prinese vsako sumljivo mleko v preiskavo.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo, dne 18. januarja t. l. ob 20. v mali dvorani »Mestnega doma«. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. informacije na Sv. Petra cesti št. 12, prilitično desno.

Naša se je ženska usnjata ročna torbica z nekaj listinami in majhno vsoto denarja. Kdor jo pogreša, naj se oglasi pri Franju Rupniku, Cesta na gor. želez. 20 (Pucher), kjer jo dobi nazaj.

Celje.

Iz hudobije ali neumnosti! Dopisniki »Nove Dobe« so postali v zadnjem času že tako pametni, da slišijo travo rasti. Servirali so svojim bralcem dne 10. januarja 1922. v št. 3., da bodo na prihodnji seji občinskega sveta občine Okolica Celje sklepali, da se županu plača zviša na 6000 K in da bo zaraditega potrebno doklade zvišati za 70%. »Jugoslavija«, ki ne zna drugega, kot prežvekovati dopise drugih časopisov, je to vest vzela za resno in tudi ponatisnila. Hudobnemu in bedastemu dopisniku povemo samo to: Župan je pošten delavec, ki si zasluži vsak teden za svoje trudno delo 600 K. Z vestnim delovanjem, ki ga vzdržuje na občini (kar dopisniku najbrž ni všeč), zgubi tedensko 300 K od zaslužka. Odškodnine dobi 300 K mesečno, to je toliko kot je dobival prejšnji župan vsa leta v dobri valuti in zraven tega si je še znal pomagati z voznjani za občino, ki niso bile nikdar razpisane. Še drug primer: Župan mesta Celje ima manjši delokrog in manj prebivalstva, a je odvetnik in večkratni hišni posestnik in ima 24.000 K plače. Če niste hudobni ali neumni ali oboje ob enem, boste priznali, da ima župan, ki je delavec v resnici mesečno zgubo 900 K in če hočemo, da svojega delovanja zaradi razmer ne bo moral zanemarjati, mu mora občinski odbor tudi to pripoznati. Torej ni nobenega govora 6000 K. Dobro vemo, kaj zasledujeta »Nova Doba« in »Jugoslavija«!

Slovenski nacionalizem v praksi. Tukajšnja tvrdka »Zlatarka«, katera sestoji iz raznih slov. in hrvaških bank, zaposluje največ nemških delavcev med vsemi tvrdkami v Celju. Tvrdka ima tudi v Zagrebu svojo tvornico, kamor je svoječasno delavce nemške narodnosti uvažala. Ti Nemci živijo čisto dobro, če niso pripadniki kakšnemu socialističnemu prepričanju, gorje pa onemu, ki je zaveden socialist in boritelj za delavski obstoj! Pri tej tvrdki je veliko delavcev odšlo takoj od začetka radi slabega ravnanja h konkurentom. Sedaj se pa ravnateljstvo obrača na Savez metal. radnika v Belgrad, da dovoli import 15 zlatarskih radnika na plemenito kovino iz Nemačke. Istočasno pa v Celju govore, da bo tvrdka začela nov obrat za izdelovanje cigaretnih etujev, ker baje taka tvrdka v Celju še ne obstoja. V resnici pa že obstoja tvrdka

Beuc. Katera je morala dosedaj pošiljati cigaretno dozo na Dunaj gravirati. Odkar je pa »Zlatarka« enega najboljših graverjev na cesto vrnila, izdeluje tvrdka Beuc vse delo takaj, ker je preganjanca v delo sprejela. Gospodje okrog »Zlatarke« bi radi bili narodni in bi zaposlovali ljudi brez političnih pravic. S tem bi podpirali nemški Atletik Sportklub na eni strani, in mičevali obrtnike na drugi strani. Radovedni smo, kaj pravi g. Rebek k temu kot zastopnik malih obrtnikov?

Iz stranke.

Vič-Glince. Krajevna politična organizacija SSJ priredi v ponedeljek, dne 16. t. m. ob pol 20. uri v »Delavskemu domu« diskusijski večer. Predmet: progresivni strankin davek.

Redni diskusijski večeri na Lokah pri Zagorju se bodo odslej vršili vsak drugi četrtek ob 4 popoldne v prostorih kournega društva.

Iz strok. gibanja.

Mezdno gibanje. Unija slov. rudarjev v Zagorju je poslala dne 14. januarja 1922. dve brzojavki in sicer eno: na ministrstvo za rude in šume v Belgrad. Med rudarji, uslužbenimi pri Trboveljski premogokopni družbi, vlada veliko razburjenje, ker se ne izvrši ureditev draginjskih doklad. Unija slov. rudarjev naproša ministrstvo, da takoj skliče enketo v Ljubljano, da uredi regulacijo draginjskih doklad. Drugače preti stavka. — Druga brzojavka: Na Socialistični parlamentarni klub v Belgradu. Prosimo, da intervenirate pri ministrstvu za rude in šume, da takoj skliče enketo v Ljubljano, da se regulirajo draginjske doklade rudarjem pri Trboveljski premogokopni družbi. Med rudarji je veliko razburjenje, ker ministrstvo za rude in šume zavlačuje to regulacijo.

Kulturni vestnik.

Repertoar ljubljanskega nar. gledališča.

Drama:

Ponedeljek, 16. jan. »Gardist«, A.
Torek, 17. jan. Zaprt.

Opera:

Ponedeljek, 16. jan. Zaprt.
Torek, 15. jan. »Werther«, C.

Po daljšem presiedku nastopi pri nas v Ljubljani zopet komorni kvartet Zika in priredi svoj III. komorni večer v dvorani Filharmonične družbe dne 23. januarja. Naši Zikovci so s svojim koncertom v Ljubljani odlašali nalašč toliko časa, da se jim nudi prilika, pokazati svojo izvežbanost v izredno akustični dvorani naše Filharmonične družbe. Med tem so bivali člani kvarteta delj časa v Pragi, kjer so priredili več komornih koncertov. Vse kritike o teh koncertih so bile naravnost sijajne. Posebno omenjamo še to, da so nastopili tudi na Dunaju pred razprodano dvorano in dosegli ravno s Smetanovim kvartetom »Iz mojega življenja« največje uspehe. Velik del teh kritik je bil nedavno objavljen v naših dnevnikih. Vstopnice so v predprodaji v pisarni Glasbene Matice od 18. t. m. dalje.

Slovenska Matica. Redna izdanja Slovenske Matice za leto 1921 so dotiskana in se nahajajo pri knjigovezu. Matična pisarna prične v najkrajšem času razpošiljati p. n. gg. poverjenikom in članom.

Henri Barbusse: Ogenj. (Dnevnik desetnice.) Poslovenil Anton Debelak. V Ljubljani, 1922. Založila Tiskovna zadru-

ga. Strani 340. Cena broš. 18 Din., po pošti 2 Din. več. — Izšlo je pravkar kot 5. knjiga »Prevodne knjižnice« gorenje delo slovečega francoskega socialističnega pisatelja, ki je živel kot prostak poldrugo leto v svetovni vojni. O delu še spregovorimo.

Šport.

Sport. Izšla je prva številka novega letnika naše ilustrovane športske revije. »Sport«. Iz vsebine posnemamo: Dr. Žižek »Pomen sportnih organizacij«. Dr. Bleiweiss »O nemški šoli za telesne vaje«. »Pariško zrakoplovstvo«. »Občni zbor kolesarskega podsaveza ter kolesarski Ilirije«. In Sportni pregledi.

Najnovejše.

BODO LI RES PRISPELA ŽIVILA PRAVOČASNO NA DOLOČENA MESTA?

LDU. Belgrad, 14. jan. Ministrstvo za socialno politiko je prejelo iz Južne Amerike gojovo količino živil in potrebščin za prebivalstvo v pasivnih krajih. Ministrstvo je podvzelo korake, da pridejo ta živila pravočasno na določena mesta.

KATERE LJUDI POKOPAVAJO NA DRŽAVNE STROŠKE.

LDU. Belgrad, 14. jan. Ministrskisvet je na snočni seji sklenil, da se truplo pokojnega generala Pavla Sturm Jurišića pokoplje na državne stroške z vsemi vojaškimi častni. Opelo se je vršilo v Voznenski cerkvi in so mu prisostvovali Nj. Veličanstvo kralj, ministrski predsednik Pašić, zunanji ministerdr. Ninčić, Ljuba Davidović ter mnogoštevilni zastopniki generalnega štaba in vojaških enot. Izmed mnogoštevilnih vencev se mora omenjati zlasti venec Nj. Vel. kralja Aleksandra I.

NAJVAŽNEJŠI SESTANEK, KAR JIH JE SVET KDAJ VIDEL.

LDU. Berlin, 14. jan. V razgovoru z zastopniki angleškega časopisja v Cannesu, je izjavil, ministrski predsednik Lloyd George, da smatra konferenco v Genovi za eno najvažnejših sestankov, ki jih je svet kdaj doživel. V desetih dneh se sestane v Londonu odsek, ki bo imel nalogo odobriti program konference v Genovi. Lloyd George je izjavil, da bi zelo rad videl, če bi se v Genovi ustvarila zveza ali pakt narodov, ki bi bil obsežnejši kot sedanja zveza narodov. S tem hoče reči, da bi bili v tej še ne obstoječi zvezi narodov tudi trije veliki narodi, namreč Amerika, Nemčija in Rusija, ki so sedaj še zunaj obstoječe zveze narodov. Briand je že naprosil italijanskega ministrskega predsednika, naj povabi evropske narode in Ameriko. Sodelovanje Zedinjenih držav je neobhodno potrebno za uspeh konference v Genovi, ravno tako kakor sodelovanje Nemčije in Rusije. Povabilo Rusiji ne bi vsebovalo nobenih posebnih pogojev, razen onih, ki se tičejo svobode in bodočnosti trgovine. Neobhodno potrebno je tudi, da se zveza narodov udeleži konference v Genovi. (Upravičeno trdimo, da bo tudi iz tega najvažnejšega sestanka, kar jih je svet kdaj videl, nastala tista sramotna kapitalistična komedija, ki nam je ostala neizbrisno v spominu do zloglasni konferenci v Washingtonu. Op. ured.).

GLEJ NAŠO POLITIČNO »NA FRAN-COSKEM«!

LDU. Pariz, 14. jan. Novo ministrstvo je sestavljeno tako-le: Predsedništvo in zunanje Poincaré, podpredsedništvo in pravosodje Barthou, notranje Naumoury,

finance De Lasteyrie, vojna in pokojnine Maginot, uk Leon Berard, kolonije Sarraut, javna dela Le Trocqueur, dela Albert Peyrounet, ljudsko zdravje Pavel Strauss, mornarica Raiberti, poljedelstvo Cheren, osvobodena ozemlja Reibel, trgovina Dieri.

Po svetu.

— Samo ena posledica kapitalističnega gospodarstva. Nemški časopisi poročajo po svojih dopisnikih: »Največje zlo Avstrije pa je prostitucija. Položaj je naravnost ogaben, oziroma srce pretresujoč, kakor pač vzamete. Po mojem mnenju je položaj v veliki meri posledica nedostojnih filmov, katere uvažajo iz Nemčije. Toda naj bo izvoz nemški ali domači, dejstvo je, da so avstrijske ulice danes prizor pravcati orgij nemoralnosti. Ljudska morala širom srednje Evrope je silno udarjena. Položaj cest je postal tak, da pošiljajo boljše družine, če le mogoče, svoje otroke, dečke in deklice, iz mest na deželo ali pa v Anglijo ali celo v Zedinjene države. V Pariz se jih boje poslati, ker pravijo, da je tamkaj položaj celo slabši kot pa na Dunaju. Gledališča tega mesta, o katerem govore, da umira lakote, so vsak večer natačena z občinstvom. Predstave so vse prečesto zelo nizke vrednosti. V zadnjem letu je bilo na Dunaju več kot 60.000 prostitutk, in zagovarjati se je moralo pred sodnijo nad 75 tisoč mladoletnih oseb, od katerih jih je bilo 35 odstotkov pod 14. letom starosti. Večina prijatih so bila dekleta, nekatera še skoro polni otroci. Izmed vseh prizorov, kar sem jih videl v Evropi, še nisem našel na kaj tako grozovitega in obenem žalostnega.«

— Zločinci se svobodno gibljejo, socialisti pa čakajo v ječah smrtne obsodbe. Senator Newberry iz Michigana, ki mu je bilo dokazano, da je potrošil ogromne vsote v svoji volilni kampanji, je še vedno senator, četudi mu hočejo pristaši Henryja Forda odvzeti mandat. Debs je v ječi, ker ima prepričanje, — ker je socialist, sposoben agitator, nevaren današnji justici. Zločinci so na prostem. Ljudje, ki so ukradli milijone, se lahko svobodno gibljejo. Njihovih organizacij se ne nadleguje; njihovo časopisje nemočno izhaja. Socialistična zborovanja se prepovedujejo, ali pa jih razbijajo člani »stodrocentnih« organizacij in pri tem delu jim pomagajo še zavedeni ljudje, ki se prištevajo k »radikalcem«. Socialisti, katerim ljudstvo poveri mandate v zbornicah, se izključujejo, ker ne odobravajo današnje justice. Newberry je zagovornik sedanjega družabnega reda, ravno tako Morse. Njima se ni treba bati nikake kazni. Dr. Comor je priznan zločinec milijonar in taki ljudje tudi niso nevarni vladajočemu razredu.

Dopisi.

Trbovlje. Neznosne razmere, katere vladajo v naši občini, nas silijo da podamo javnosti majhno sliko o našem gospodarskem stanju. Že 12. maja 1921 so se vršile občinske volitve. Takrat izvoljeni občinski zastop je bil razveljavljen ter še do danes nimamo rednega občinskega zastopa, kateri bi bil edino poklican, da opravlja to veliko delo v tako veliki občini, kot je Trbovlje. Že od prevrata vodi našo občino tuji gerent, občinsko gospodarstvo pa policaj. Vodstvo občine nikakor ne zadošča potrebam občanov, šolske razmere so takšne, da je to naravnost kulturni škandal; otroci hodijo eni dopoldne drugi popoldne v šolo, zato je samo ob

sebi unljivo, da takšen poduk ne more roditi dobrih sadov. — Stanovanjska mizerija je od dne do dne večja; vsa občina nima prave pitne vode, za kar bi bila potrebna naprava novega vodovoda, da ne bodo vsako leto razsajale kužne bolezni, za katere je bilo že velikokrat ugotovljeno, da jim je vzrok samo slaba pitna voda. Vodovod je bil že pred vojno nameravan, ali sedaj spi vsa zadeva spanje pravičnega, občani pa trpe radi tega spanja krivice. Skrajni čas je že, da se ta škandal odpravi. Razpišite nove volitve, da pridemo do rednega občinskega zastopa, kateri bo odgovoren svojim volilcem ter delal v prid vseh občanov. — Več občanov.

Strnišče pri Ptuj. Gospodu F. Čučku, vojnemu milionarju iz Ptuja, se je torej posrečilo napraviti s pokrajinsko upravo kšeft ter kupiti vse naprave v Strnišču. Koliko bo g. Čuček plačal za ves kompleks, nam ni znano, ker se je cela stvar izvršila nekako tajno, dasiravno bi se morala prodaja javnega imetja izvršiti potem javne ponudbe. Pravijo, da po toči zvoniti, ne pomaga nič, zato prepuščamo merodajnim krogom, da si ogledajo, ali je stvar v redu. Zaenkrat je gotovo, da se je g. Čučku igraposrečila in možakar je zavihal rokave ter šel na delo. Kaj vsega bo Čuček v Strnišču napravil, ne vemo, izgleda pa, da so njegovi načrti veliki. Da je to res, nam dokazuje dejstvo, da si je Čuček najel nekega gospoda, ki mu je ime Wessely in ki je prevzel nalogo, voditi Čučkova podjetja. Ta gospod je bil med vojno v Krakovu »oberintendant«. Kako so znali taki gospodje med vojno vršiti svojo službo, je splošno znano in vsi vemo, da so delili živila tako, da so bili generali, višji častniki in drugi lopovi siti kakor hoben, dočim je uboga vojaška para stradala do smrti. Gospod Wessely ni še pozabil onih časov, ko je v Krakovu imel pod svojo »komando« na stotine glav perutnine, katero je redil z živežom, ki je bil namenjen moštvu. Da ne more onih blaženih časov pozabiti, je videti že iz tega, da prav rad pripoveduje o življenju,

ki ga je dočakal kot »oberintendant«. Zato bi ta gospod rad uvedel tudi v Strnišču Krakov štev. 2, kjer bi nadaljeval delo po kopitu avstrijskih častnikov. Ne morda, da bi tu pital pure, race in bele gosi, pač pa bi se rad igračkal z delavstvom. Da je to njegova vroča želja, smo spoznali takoj prve dni, odkar je začel g. Čuček prevzemati v lastno režijo begunsko taborišče in tukajšnja podjetja. Odpust delavcev, znižanje plač, žandarstvo postopanje gospoda Wessely-ja, so znaki, ki kažejo, da bo treba tem gospodom posvetiti nekoliko več pozornosti. Ker upamo, da pokrajinska uprava ni še izrekla o prodaji strniškega taborišča zadnjo besedo, jo opozarjamo na te gospode ter zahtevamo, da si gospoda »oberintendanta« ogleda nekoliko поблиže ter mu preišče obisti prav temeljito. Zdi se nam, da temu gospodu ni še šlo iz glave to, kar je marsikateri njegove vrste že zdavno pozabil. Od naše strani mu zagotovo imo, da se delavstvo ne bo pustilo šikanirati od nobenega, pa tudi če je bil kedaj »oberintendant«. Če misli gospod Wessely, da bo s svojim soldaškim postopanjem kaj dosegel, se proklete moči. Delavstvo si bo znalo svoje pravice braniti, pa če najame g. Čuček vse bivše avstrijske »oberintendante« in enako ropotijo. Branilo se bo delavstvo potom organizacije, zato morajo tudi delavci, katerim plačuje gospod Čuček 3 krone na uro (v letu Kristovem 1922) spregledati ter se organizirati skupno z ostalim delavstvom v Strnišču. Ko bo vse delavstvo organizirano, bo lahko gospod Wessely nadaljeval s pitanjem puranov in gosi, ne pa s šikaniranjem delavstva. Prihodnjic kaj več o najnovejših izkoriščevalcih, ki hočejo na račun delavstva še bolj obogateti.

Sv. Jedert. Piše nam nvalid: Na temelju članka »Kontrola« v 2. letošnji številki »Napreja« vam hočem povedati, kako je z nami, ki bi morali dobiti rento iz inostranstva, a smo od prevrata do danes ostali brez podpore in preskrbe. Prosili smo poverjeništvu za socialno skrb, naj

nam izpostuje od vlade kako podporo ali pa vsaj pomore, da dobimo našo rento, a vse zaman. Nakažejo nam pač kakih 100 do 200 K letno, a kako naj živi s tem človek, ki je dela nezmožen? Če bi zado-stovalo za preživljanje vsak dan eno samo pšenično zrno, bi s tako »podporo« komaj izhajali. Gg. ministri v Belgradu delažo z nami kakor Noe s svojo barko — predno se ni ulila ploha, je seveda ni rabil. Sodrugi poslanci naj bi tudi za našo stvar malo dregnili v gospode ministre, da nekaj store za nas. Če bi vam hotel razložiti svoj in meni podobnih položaj, bi in ne mogli verjeti, pa bom morda prihod-njič kaj več o tem povedal. Zadnjič sem bral v »Napreja«, kako socialno čuti narodni socializem z nami invalidi in vdovami. Človek, ki tako piše o revežih kakor tisti člankar v »Jugoslaviji«, ni drugega vreden, kot da pride k nam po ob-ecum, da bo vedel, kako je z osebo, ki ima le eno nogo ali eno roko. Da imam eno samo nogo, bi ga po glavi brcnil, pa magari žrtvujem še tisto edino nogo! Ta človek naj se le nam izroči. Mi invalidi pa se moramo strniti v eno samo močno organizacijo, da nas take pljavke ne po-žro! — Invalid.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ),
Odgovorni urednik: Franec Svetek.
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Čevljarski pomočniki,
ki so zmožni najfinejšega šiva-
nega dela, se sprejmejo v trajno
delo. Naslov pove upr. »Napreja«.

„TRIBUNA“
tovarna dvokoles in otroških vozičkov.
Najcenejša dvokolesa in otroški vozički
raznih modelov. Sprejmejo se tudi dvo-
kolesa in otroški vozički v polno prenovi,
emajiranje z ognjem in poniklanje.
Ljubljana, Karlovska cesta štev. 4.

Pravo istrsko
črno brinje
se dobi v vsaki množini pri
tvrdki PATERNOST & REMIC,
Ljubljana, Slomškova ulica 11.

Največja zaloga
Klavirjev in pianin v Ljubljani.
TVRDKA J. DOLENC,
Ljubljana, Mišerjeva ulica št. 5

se priporoča za na-
kup najboljših instru-
mentov izvrstnih to-
varn po najsolidnejših
in nizkih cenah.

Ključavničarski vajenec,
močan in zdrav, se sprejme pri
Stan. Schmid, Werkstätte für
landw. Maschinen und Motore
in Straß, Steiermark.

KORANIT
asbestni škrljavec, najboljšo sredstvo sedanjosti za pokrivanje
streh in obloženje zidov. Tovarna v Karlovcu (Hrvatska).
Glavno zastopstvo za Slovenijo:
F. Hočevar, Moste p. Žirovnica, Gorenjsko.
Stavbeniki, podjetniki, pokrivači in vsi, ki hočete imeti dobro
pokrito streho, sigurno proti dežju, toči, snegu, požaru in viharju,
zahtevajte oferte.

COSULICH-LINE
(prej AUSTRO-AMERIKANA)
Trst-Amerika prevažna potnike v New-York redno
3 krat, v Južno-Ameriko po 1 krat
mesečno. — Pojasnila in prodaja vozniških listkov.
SIMON KMETEC, glavni zastopnik za Slovenijo
v Ljubljani, Kolodvorska ulica 26.

Konsum. društvo rudarjev v Hrastniku

vpisana zadruga z omejenim porožitvom

sprejema hranilne vloge, ki jih obrestuje po 4 %.

Na podlagi zadnjega računskega zaključka ima 576 članov ter sledeče društvene sklade:

Rezervni delež K 120.20 ·82.

Društveni delež K 17.103·71.

Blagovni promet za l. 1919/20 je znašal K 2,963.093·48. Delež znaša K 100.—.

Član postane lahko vsak.